

Mogą wystąpić w wyniku działania wielu czynników, zarówno chorobotwórczych, jak i niespowodowanych patogenem. Jak powstają biegunki u bydła?

Biegunki, które pojawiają się w naszych stadach, są poważnym problemem. Występujące na etapie odchowu cieląt powodują znaczne straty, jako że zwiększają wskaźnik śmiertelności. Mogą powstawać na tle wirusowym, bakteryjnym, pasożytniczym, ale również z powodu błędów żywieniowych lub czynników stresogennych.

Biegunki u bydła na etapie odchowu

Pojawiające się u cieląt biegunki, nawet jeśli nie prowadzą do śmierci zwierzęcia, łączą się z pogorszeniem wyników odchowu. Przede wszystkim ograniczają wykorzystanie paszy oraz przyrosty dobowe cieląt. Ponadto biegunka u bydła wiąże się z obniżeniem dobrostanu, ponieważ cielę dotknięte taką dolegliwością cierpi. Niejednokrotnie biegunki łączą się bowiem z bólem, dlatego nie tylko unikanie pogorszenia wyników produkcyjnych powinno być motywacją do profilaktyki.

Przyczyny biegunek u cieląt

Nowo narodzone cielę musi jak najszybciej zostać „uzbrojone” w przeciwciała z siary. To konieczność, ponieważ w początkowym etapie życia ochroną przed patogenami jest odporność bierna przeciwwzakaźna. Dopiero z czasem zwierzę nabiera tzw. odporności czynnej. **Biegunka jednak pojawia się u 10–35% populacji cieląt ssących i jest powodem ponad 50% upadków w okresie odchowu** (Mainau i wsp., 2012). Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy może być nieprawidłowe żywienie siarą, a jednym z błędów jest właśnie podanie pierwszej siary zbyt późno lub w zbyt małych ilościach.

Pojawiające się u cieląt biegunki ograniczają wykorzystanie paszy oraz przyrosty dobowe cieląt. Fot. Pixabay

Jakość siary

Pierwszą porcję siary powinno się podać w ilości ok. 2 l w czasie 2 pierwszych godzin po porodzie, gdyż z każdą kolejną godziną zdolność do wchłaniania immunoglobulin z siary w jelitach cielęcia się zmniejsza. Dodatkowo w profilaktyce biegunki u młodego bydła ważna jest nie tylko ilość siary, ale też jej jakość. Dlatego warto mieć w zapasie zamrożoną siarę bardzo dobrej jakości.

Kokcydioza i kolibakterioza

Choć te choroby mają podobne nazwy i obie wywołują biegunki u bydła, mają inną etiologię. Kokcydioza jest bardzo zaraźliwą chorobą, którą powodują pasożyty – pierwotniaki z rodzaju *Eimeria*. Głównym objawem jest właśnie biegunka, powstała w wyniku zagnieżdżenia się w jelicie **kokcydiów**. Natomiast kolibakterioza pojawia się z powodu bytności chorobotwórczych szczepów bakterii *Escherichia coli*. Podobnie jak kokcydioza, schorzenie to jest zaraźliwe. Dlatego w przypadku pojawienia się jednej z tych chorób należy odseparować chore cielęta od zdrowych.

Biegunki na tle wirusowym u bydła

VitalTrunk może być wykorzystywany m.in. jako tymczasowe pójło dla cieląt w celu uzupełnienia niedoboru elektrolitów powstałego na skutek dużego odwodnienia przy biegunkach. Fot. Josera

W otoczeniu cieląt znajdują się rozmaite drobnoustroje, zarówno tzw. środowiskowe, jak i patogenne. U cieląt mogą pojawić się też biegunki wywołane przez rotawirusy oraz koronawirusy. Z kolei dojrzałe osobniki są narażone na wirusa wirusowej biegunki bydła (BVD). Choć w grupie zagrożenia jest przede wszystkim młode bydło – do 18. miesiąca życia, to choroba dotyczy wszystkich kategorii wiekowych. Co ważne, cielęta mogą zarazić się od zakażonej matki w okresie płodowym.

Przyczyny zewnętrzne i wewnętrzne chorób bydła

Wszystkie choroby, które wywołują biegunki u bydła, mają wspólny mianownik – obniżona

odporność cieląt. Dlatego to tak ważne, aby zadbać o wspomnianą wcześniej jakość żywienia siałą. Oczywiście nie oznacza to, że cielę nie będzie wówczas narażone na działanie patogenu, niemniej z pewnością będzie bardziej odporne na czynniki zakaźne. Poza tym nieocenionymi elementami profilaktyki chorób bydła są szeroko pojęty dobrostan oraz zoohigiena. Dbanie o warunki, w jakich przebywają zwierzęta, tj. dezynfekcja pomieszczeń, świeża ściółka, odpowiednia temperatura i wilgotność w oborze, ma niebagatelny wpływ na zdrowie zwierząt.

Bielenie obory - ważny krok w profilaktyce

Należy też pamiętać o regularnym bieleniu pomieszczeń dla zwierząt, ponieważ wapno ma działanie dezynfekujące. Badania laboratoryjne pokazują, że wapno hydratyzowane ogranicza żywotność pierwotniaków należących do kokcydiów, które powodują wyniszczające biegunki u cieląt, a także u młodego bydła – *Cryptosporidium parvum*. Ponadto pomieszczenie z odświeżonymi ścianami jest jaśniejsze, co wpływa na lepsze samopoczucie, zarówno zwierząt, jak i nas samych.

Stres a biegunki u bydła

Jedna z tzw. pięciu wolności mówi o tym, że zwierzęciu trzeba zapewnić wolność od strachu i stresu. Zwierzęta narażone na stres wywołany przez „niehumanitarne”, złe traktowanie lub też związany z transportem czy hałasem może zwiększyć podatność poszczególnych osobników na czynniki chorobotwórcze. Ponadto stres może przyczynić się do wydłużenia okresu rekonwalescencji po chorobie, ponieważ może ograniczyć komórkową odpowiedź immunologiczną. Jak zatem zminimalizować biegunki pojawiające się u bydła? Choć czasem nie da się całkowicie wyeliminować ryzyka pojawienia choroby, dobrostan i prawidłowe żywienie to zawsze podstawa!

Źródła

- Björkman C., von Brömssen C., Troell K., Svensson C. (2018). Disinfection with hydrated lime may help manage cryptosporidiosis in calves. *Veterinary Parasitology* 264, 58-63.
- Mainau E., Temple D., Manteca X. (2012). Dobrostan a występowanie biegunek u cieląt. *The Farm Animal Welfare*

Fact Sheet, www.fawec.org (dostęp: 15.11.2020).

- Manteca X., Mainau E., Temple D. (2012). What is animal welfare? *The Farm Animal Welfare Fact Sheet*, www.fawec.org (dostęp: 15.11.2020).